

Corazón de lume

O caso de Manuel Vilanova é un dos máis particulares de cantos fan poesía en Galicia no momento que vivimos. De entrada, Vilanova, quen empezara escribindo en español, *Mejor el fuego* (1972) e *El cazador de días* (1977), nunha liña tal vez cernudiana pero cargada de ironía diante do culturalismo que eses días ategaba a poesía española, remata por poetizar en galego, achegando a esta lingua, *E di-rei-vos eu do mister das cobras* (1980) e *A lenda das árbores de prata* (1984), cuestións realmente anovadoras, como a intertextualización, o fluír surrealista no discurso, o 'patch-work' en poemas que se mantiñan dunha realidade inmediata (e xa que logo dramática), o sentimento de epicidade, por non falar dun peculiar sentido do humor que mudaba a súa poética en desmitificadora e ben diferenciada. Esta entrada en materia era, na súa totalidade, atípica e servía para converter ao seu protagonista en ser digno dun estudio individualizado. Ocorre que Manuel Vilanova lonxe de aproveitar "pro domo sua" tan evidente persoalidade optou por ficar en silencio. Nun silencio longo, tanto nunha como noutra lingua, igual porque a súa posición fronteiriza non terminaba de satisfacelo. Tal vez por falta de perspicacia entre quen, en español ou en galego, tiña que situar no seu sitio a este poeta exótico que no seu emprego versicular do poema en galego semellaba debedor tanto da poesía 'beat', por exemplo, como de certa mística, camiño este último polo que –como hoxe estamos vendo– habería de circular máis adiante. Certo que houbo que se ocupou con intelixencia e adicación do Manuel Vilanova da primeira época, en galego e español, e entre eles compre salientar o nome de Ramiro Fonte.

Como tamén é certo que desde as súas incursións na nosa lingua Manuel Vilanova axiña pasou a ser tido por un poeta de culto. Ben que a súa atipicidade fixo que non criase escola ou tendencia algunha, o que si tería acontecido de ser Vilanova un poeta máis pegadizo. Pero dadas as circunstancias a poesía do autor de Barbantes e residente en Vigo tiña unha mimese moi pouco doada sen provocar o pastiche. Despois de todo isto viñeron anos de soidade –poética– nos que Vilanova parecera ter desaparecido do mapa, cousa pouco estraña se consideramos que Vilanova –naceu en 1944– non era precisamente un poeta novo, e xa se sabe que a poesía adoita estar vencellada aos anos mozos (ou moderadamente mo-

zos). Por iso o libro *El quinto cáliz*, que chegou a min casualmente da man de Antonio Carvajal, foi unha inmensa sorpresa. Porque este libro, editado en Granada, pola Deputación Provincial (na Colección Genil) en 1997, á parte de estar escrito en español era de temática relixiosa. Cousa que resulta do máis insólita no panorama poético actual onde con algunha excepción, de pouca calidade case sempre, os camiños percorridos son moi diferentes. Con efecto en español, sacando a Miguel D'Ors e algún poema, illado de Luis Alberto de Cuenca e en galego a Gómez Alfaro ou a Manuel Xosé Neira, o panorama que conxuga poesía e relixión é pobrísimos por non dicir inexistente. Ora, *El quinto cáliz* era toda unha proclama mística na que xa non entraba a ironía senón o fervor, nin sequera alucinando, por unhas verdades tan elementais como rigorosamente expresadas por este poeta tan ben dotado para o verso de alcance. *El quinto cáliz*, en fin, semellaba a crónica dunha (re)conversión pero non a partir de asuntos tan cotiáns como mostrencos senón desde unha procura de elevacións realmente dignas dunha complicidade lectora. Deste libro, entre miles de preguntas (que levaban aparelladas tantas respostas), xurdía unha sobranceira: "¿Qué cosa es Dios y hasta dónde llega?" que podería considerarse como lenda ou motivo deste terceiro Manuel Vilanova: o primeiro, aquel cernudiano e culturalista "ma non troppo", o segundo, o desmitificador en galego, e este que vén de explotar cun libro estupendo que se chama *El corazón del pan* (Fundación Jorge Guillén, Valladolid 2002), continuación e complemento natural de *El quinto cáliz*. Agora o proceso de conversión que viamos no volume anterior atopa fundamentos seguros nun argumento meridiano no que todo vai xurdindo nidio por vieiros ortodoxos, nos que sen pedanterías Vilanova anda a explicarse e explicarnos. Pero non se trata soamente dunha reflexión cultural pois aquí tamén está o Vilanova mínimo, o que se encontra –memorable– no poema *Concha en mi oído* levándonos por sendas novas de puro antigas. Por certo, a poesía galega tamén precisa deste Vilanova revelado-rebelado. ¿Seremos quen de escoitalo?

VICENTE aRAGUAS